

В ы л П а ш

**Вөрлезыс
стахановец**

**Антон Васіл'евіч
КАРМАНОВ**

Комі ГІЗ Сыктывкар 1936

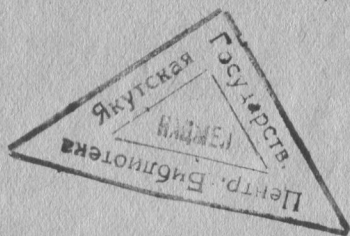

А. В. КАРМАНОВ

ВЫЛ ПАШ.

Вөрлөзүг
стахановец

АНТОН ВАСИЛЈЕВИЧ
КАРМАНОВ.

КОМІ ГІЗ

СЫКТЫВКАР—1936

И. ШЕБОЛКИН.

ЛЕСОРУБ

СТАХАНОВЕЦ

АНТОН ВАСИЛЬЕВИЧ

КАРМАНОВ

(Очерк)

I.

Міжанӧс кышалӧмаӧс сіг код вескыд, маята код куӑ пожӧмјас. Вылӧ кыпӧдӧмаӧс ассыныс туганјассӧ, суӑдчӧны јенежӧ. А јенежыс сеӑ-сеӑ, ыпјалӧ зарнӑа чутјасӧн — југыд коӑувјасӧн. Војса лӧн аслысног кыпыд. Жужыд јагӧд, тӧвса тујті вӧлӧн мунигӧн те кажӑтчан ічӧтӑкӧн, муртса тӧдчанаӧн. Но тајӧ сӧмын кажӑтчӧ. Мортлӧн суӑчӧ выныс вермасны багатыр-пожӧмјаскӧд, пугкылавыны најӧс, течны бунтјасӧ, шыблавны јуӧ. Најӧ кывзысӧны морт кӑлы, сіјӧ вынлы да самлы.

Кокнӑа рӧттӧны вӧвјас јужмӧм туј вывті. Пујас костӧд тыдовтчӑс бӑ-чут, сесса мӧд, којмӧд: јӑркнӑітӑм Чуӑм ју поскӧд... Сӑнвоӑын кыпӧдчӑсны стрӧјбајас.

Танӑі ужалӧны „Гӧрд октӑбр“ колхозса вӧр-леӑыс-ударнӑікјас. Чуӑм јаг чолӧмалӑс мӑјанӧс уна гӧлӧсјасӧн, рытјыгыс да гажӧдчыс том јӧзӧн...

Тасаң Подоров бригадаһык километр. Муртса-на жүгдө. Вослалам векнидик туждө. Баракын не-код абу. Жуала стөрөжікалыс:

— Көні пөрөдчоны Антонјас?

Индөм трөпаөд мунім пөрөдчанінө.

Антон Кармановөс ме төдлі гаҗетјасын гижөм серті да фотографіјас серті. Гижоны вөлі, бу-ра-пө ужалө сіјө, өті сезонын вөчө сурс кубо-метрөз.

І збылыс: славаыс сы жылыс, кыз медбур вөр-леҗыс-ударник жылыс, паскаліс став облаҗ пас-та, став рајонјасө. Окота вөлі ас сінмөн візөд-лыны сіјө уж вылө, төдмавны сіјө бура ужа-лөмлыс процессјасө.

Кылө-һин пујаслөн пөрласөм шы, гөлөсјас, сералөм. Оні јагыс абу-һин војсакод лөн. Бытө ыжыд заводса цехын муралө гөгөр, став уж шыјаснас горалө паскыд јаг—укјөдлө пөрласыс пожөмјасөн, клонгө уклад черјасөн, зіжгө лечыд пілајасөн. А тајө валутнөј цехас пөтөлөкыс—сөстөм јенеж, біыс—муртса кыпалыс төвса шонді, жожыс—лым ешкын, шонді жүгөрјас улын зір-далө-пөртмасө уна пөлөс рөмөн.

Тыдовтчисны пөрөдчысјас. Пізөсөз лымјөд ујам на дінө. Паныдаҗис Подоров Гавріл Иван—„Іскра“ колхозса бригадаын бригадир. Сыкөд ми төдсаөс-һин.

— То Антонјасыд... ветлам.

Мөдөдчим сыкөд воҗө.

Ҷик җеылын кутіс рашкөдчыны, сесса кыліс нывбаба гөлөс: „кежөј!..“ да вескыдладорө жіркысіс пожөм...

— Тајө Онтон. Віқөд, мыј вөчө,— сералігтыр чөвтіс Гавріл Иван.

Ыжыд пу дін дорын сулаліс җеыжыд тушаа морт да өвтіс міжанлаң кінас. Сыкөд орччөн вөлі Саңа Јелохіна — Антонлөн ужалан јортыс.

Пөса здоровајтчим. Ме возын сулаліс пелкынік тушаа, лөз сінјаса, косынік зон. Паскыд мышкуа Гавріл Иван дінын сіјө кажітчіс дөтінкаөн.

Со, кушөм вөлөма Антон Васілјевіч Кармановыд, код јылыс ме кывли мыјдта сорні, кодөс ақзывны грөзітчі қоң во-һін. І өні мі сулалім сыкөд орччөн, җумјалім, зілім пасјөдны мөдәмөднымөс ас вежөрын.

Сорнітны вөлі сөкыд. Антон Васілјевіч пелјаснас җөті оз кыв — кымынкө во сајын јона віслөма да өні пелтөм. Сөкыд Антонлы кывтөгыд, вежөра сінјасөн віқөдө вом вылад сіјө, кыјө парјас вөрөм сертыд быд кыв, но колө кужны сыкөд сорнітны, гөгөрвоөдны сіјөс вісталөмөн і мімікаөн. Но Антон грамотнөј — пыржө кыскіс тетрад да кутім гіјасны. Гіјөд пыр төдмалі — таво сіјө вөчөма-һін 400 кубометр вылын качествоа вөр. Саңа Јелохінакөд быдлун вөчөны морт вылө 10—12 кубометрөн.

Пујас костөд віқөдчө көзыд шонді кыш. Орјаслытөг кылө, то отарын, то мөдарын, пујаслөн

пөрласөм. Зуртөны доджас, кылөны кыскасы-
жаслөн горөдлөмјас. Гаврил Иван муніс пөрөдчыс
јортыс дінө. Антонјас мөдісны вөчны пөрөдөм
пу. Ме кыја налыс быд процесс вөчөм.

Вот Антон мерајтіс дін керсө, пасјіс, мерајтіс
воҗө — вылыс пасјіс... Орөдісны кыклаті, Антон
бостіс зыр-гогін да кутіс кырҗыны дін керсө.
Саңа вөчө јыв кер. Бура ветлө Антон Василје-
вич кыын лчыд зыр-гогын. Быд өвтыштөмын
чуктө метр куҗта кырҗ, быд өвтыштөм вежө
керлыс ердывисө. Со, отарбокыс мезміс-нін
кырҗыс, лымјыскод-жө жеҗыд лоі кер. Антон
бостіс кондак, бергөдіс керлыс мөдар боксө.
Вылыс гырыс взмахјасөн өвтөм, вылыс куҗ
стружкіөн лебө поҗөм кырҗ.

Сіјө пөрччысөма дөрөм кеҗыс. Антонлөн
ужыс, вөчөмыс, став вөрөмыс ритміческөј, арта-
лөма, өті секунда сіјө ез сувтлы керсө волөм
зікөз ештөдтөз. Сесса вескөдчіс, вірөдіс волөм
кер вылө да һумјалөмөн шуіс:

— Муңас авіо вылө...

А сек кості Саңа Јелохіналөн ештөдөма-нін
јыв керсө увјөм, волө-нін мөд боксө. Сіјө, Ан-
тон моз-жө, паскыда өвтөмөн волө керсө, јурсі-
јасыс һеуна петыштөмаөс чышјан увсыс, чужө-
мыс өзјалө-гөрд, пөсалөма. Сысаң сізі-і ыпјалө
томлун, том вын, том задор. Төдчө — абу-нін
медвоҗаыс бостөма зыр-гогінсө кіас, оз-нін мед-
воҗаыс керас паскыд дора черөн. Антон отсалө
сылы ештөдны.

— А тајо — піловочнікө...—гөгөр гоңјалиг, сін-
нас мөд пу кореіг, шуіс Антон да бостіс ужалан
көлујсө.

— М-мунам...—чөвтис Саңалы.

Пу вөчөм вылө вісісны кад 30 мінут. Шеді
0,85 кубометр. Мукөд дырји сурө пуыс кујім
кер куңа—секі унжык артмө. Овлө і ешажык—
вөр серті сіјө. Но даc кубометрыс еша морт
вылө таво најө, Саңа Јелохінакөд, абу-на вөч-
лөмаөс, а өті лунө вөчөмаөс весіг даcсізім ку-
бометрөн—кыкөн пөрөдөмаөс да вөчөмаөс
квајтымын кер сајө. Тајө өті луннас! І ставыс
пөшти экспортнөј вөр, кодөс вөчны колө зев
вылын качествоөн. Кужөны ужавны Кармановјас,
ужалөны ыжыд самөн, зіла, сөлөмыс. Лечыдөс
налөн пілајасыс, бура төчітөма черјассө да зыр-
гогінјассө.

Антонјас мөд пу дінынөс-нін. Саңа весаліс пу
гөгөрсыс лымсө, Антон сек кості вољө пу дін
гөгөрсө, төдмалө сылыс качествосө. Чатөртчыліс
кыкыс кымын, быд боксаң віқөдліс, сесса шы-
мыртіс кінас пусө, пунктіс морөссө шујга бокнас
пу бердас— да чорыда клонгіс пуас.

— Тујас...—шуіс аслыс да јурнас довкнітөмөн
коріс Саңаөс піланас.

Вуж бердас сашкісны піласө—кутіс кывны
косыніка зужгөм. Недыр мысті пыркмуні туган
јылыс, воңжыксө көсјытөма, сесса пыр өтарө
өдјөжык кутіс лебны мулаң... да гыпкысіс мукөд

пожомјас костод небыд лым выло. дыр-на шав-
гіс да гылаліс гырыс јокмылјасон мукод пуја-
сыс лым.

Вылыс пуо уж, вылыс зыр-гогінјасон өвтчөм,
черөн клонгөм... і тазі лунтыр — рытја пемыдөс.
Најө вөчөмаөс-нін 20 кер, нөшта көсјоны вөчны
мөд сымында. Неламын керјыс еша некор-на ез
вөчлыны. Оз көсјыны көлччыны мукөдыс, Ан-
тон көсјө лоны бригадаын медвозын мунысөн.

Муртса јурдигас најө петөмаөс пөрөдчыны.
Луннас баракө ветлытөг бі дорын пажнајтыш-
тасны — і вылыс ужө.

Пемыднас-нін локтөны јагыс. Быдлаын увалө-
ны гөлөсјас. Јенеж-ковјор ломзө помтөм козув-
јасон. Вөр сајсан кыпөдчө кельид төлыс. Озја-
лөны баракын біјас. Ју кыркөщ јылын тыдалөны
жужыд кер бунтјас — волөм керјас езысөн пөрт-
масөны кыптыс төлыс југөрјас улын.

Локталөны баракө јөз, музөс, но серамбанаөс.
Подоров Иван, Желев Петыр, Карманов Антон,
Јелохін Піла, Саңа Јелохіна, — унаөн, унаөн, і
ставныс најө томөс, кызі-і ужыс, ставныс најө
кыпыдөс, кызі-і Чуім јагыс, код вомөн 'визувтө
Чуім ју, чуклөдлігтыр нуө ассыс сөз васө Сык-
тылө.

А ужын бөрын бараксан, төвса пемыдас че-
пөссө том јөзлөн сылөм, гажөдчөм.

Чуім јаг вестө пуксө төвса көзыд вој. Чөс-
кыда узө лунса муз бөрын Антон Карманов,

топыда кутлө Саңаос — ужын ассыс медбур
жортсө, вөрфронтвывса ударницаос, кодјас ез-нин
еща пу пөрөдны пјатилетка војасө, і јона-на
унжык көсјоны пөрөдны да вөчны, медем кы-
пөдны ассыныс чест, медем јонмөдны ассыныс
том странанысө.

Јенеж шөрө кыптөм төлыс піскөдчис аслас
југөрјасөн барак өшінөд, локтис Антон крөват
дорө да меліа візөдліс сы вылө. Антон Карма-
нов мыкө тыдалө вөтасис да онјывсыс німкода
нумјалис.

2

Вөліны 1933-өд волөн медвоzza төлысјас.
Вөрлеқомын област вөјис жужыд прорывө. Колө
вөлі зелөдны став вын, пуктыны став вніманіје,
став сам да кужөм, медем петны прорывыс,
медем тыртны сезонса вөрпрограмма.

Партіја јөзөдіс вөр вөсна сталінскөј поход.
Партіяыс да комсомолыс медбур јөзыс мунісны
вөрө, ужавны производство вылын, котыртны
бригадјасын уж, отсавны прорыв бырөдөмын.
Кыптыны кутісны өдјас, өдзіс уж, но кулачест-
волөн коласјасыс чорыда паныдагісны талы,
најө став выннас, став мүдерлуннас кутісны
торкавны вөрлеқан ужлы. Колө вөлі сетны чо-
рыд отпор. Колө вөлі ужын медбур образецјас,

прімер вылын кыпöдны вöрын ударнöя ужалöм
вылö став колхозникжассö да честнöй öткао-
лыжассö.

Февраль тöлысын менö вылыг мöдöдiсны „*Вөр-
лезыг*“ газетсаң Палазгаса вөрпунктö котыртны
Ыбса вөрпунктö мунöм вылö медбур ударник-
жасыг социалистическöй буксiр.

Сiжö каднас торжа-нын лок вöли положенiеыс
Ыбын, i колö вöли вöчны кушöмкö конкретнöй тор,
медым сетны отсöг Ыбса вөрпунктлы прорывыс
петöмын. Тажö меропрiятiенас вöли—сетчö буксiр
котыртöм, кодлөн тöдчанлуныс став жужданас
тыдовтчiс бöрынжык.

Буксiрнöй бригадö вöли iндöма Палазгаыс да
Гагшорыс медбур ударникжасöс: *Антон Карма-
новöс, Подоров Гаврил Иванöс*, коммунист *Опон-
Карминовöс, Саңа Желохинаöс, М. I. Карmano-
вöс*, комсомолец *I. I. Кармановöс*. Нажö ставныс
сöгласитчiсны мунны буксiрөн ас вöласыс. Сек
кежлö налөн ставныслөн-нын вöчöма вöли морт
вылö 1000—1100 кубометрөн. Палазгаса вөр-
пунктын нажö вöлины буржас пöвссыс медбур-
жасыс, медса сама вөрлезыс-мастержасыс.

Кыпыда коллöдiсны мижанöс Чуим жагын ужа-
лыг ударникжас:

- Енö подкачайтöй, жортжас!
- Петкöдлөй, кычi колö ужавныс!
- Виччысам зöнвижаөн.

Коллөдыҗаслы воча кыліс:

— Асныд ен подкачајтө!]

— Мі-тө ужалам...

— Гіжөј міјанлы.

Шоныда прөщажтчим вөрса ударникјаскөд. Колхознөј вөвјас гөнитөдісны Чуим ју пос во-мөн, петкөдісны ыжыд туј вылө. доҗассан кы-ліс гораа сълөм.

Гажаа коліны леччан лунјас. Ыбын паныдасим Обісполкомын секса јуралыс Ф. Г. Тараканов јорткөд. Бура примітісны вөрфронтвывса герој-јасөс. Быд баракын собраніејас, беседаяс, па-лазҗаса ударникјас виставлөны ыбса вөрлезы-јаслы вөрын асланыс уж јылыс, вермөмјас јы-лыс. Унаөн оз ескыны, мыј өті сезонын поҗө вөчны 1000 да унжык кубометрөҗ. Емөс і сещөм-јас, кодјас бугзылағөны буксірнөј бригада лок-төм вылө, зілөны сујыштны јадөн мавтөм кыв-јас. Тајө—кулацкөј элементјас, лодырјас, дезер-тірјас. Но најө ещаөн. Унжык массаыс гөгөрвоө, мыј ужавны колө честнөја, сөмын секі поҗө срок кежлө тыртны лубөј план. Тајөс гөгөрвоө-дөмын јона отсасісны Подоров да Кармановјас асланыс сорніјасөн, примерјасөн, опытөн.

Но медыжыд могыс буксірнөј бригадалөн вөлі—ас уж примернас петкөдлыны ыбса вөр-лезысјаслы, кызі колө ужавны, кызі колө пер-јыны вермөмјасөс. Медыжыд аргументыс буксір-нөј бригадалы паныд классөвөј врагјассан да најө агентјассан вөлі тащөм: „Міјан вөр омөл,

оз сод, ог вермөј унжык вөчны... А палаззаса-
код вөрыд некөн абу, лөсыд тіјанлы ошјысны
сурс кубометрјаснад. Відлөј ужавны мјјан вөр
вылын, секі небос жөмдад“. Тащөм кулацкөј
сорнјјассө да мөвпјассө колө вөлі чегны уж
прімерөн.

Кык лун мысті Подоров Гавріл Іванлөн бук-
сірнөј бригада пөрөдчис-нын Локшор дорын.

Лыдтөм уна чутјасөн ворсөдчө асја шондї
јежыд лым вол вылын. Міча рөмјасөн пөртмасө
лым, сінмыд дојмө візөдігас. Ердывсаң пырім
Локшор вөрө. Буксірнөј бригада пөрөдчанінө
колө мунны кык кілометр да жын. Со-і візерка.
Таті лызныча тужөд пырөма бригада.

Тараканов јорт казтылө:

— 1919 воын мі өтчыд јежыдјас бөрсә таз-жө
вөтчылім. Коскөзыс лымјөд собө мјјан ічөтік пар-
тізанскөј отрад... Суім вөркеркаө... Пансіс кос...
Жынјыс кымын усі, мөд жынсө бөстім пленө...

Но мі мунам өні огө јежыдјас бөрсә. Локтам мі
асланым медбур јортјас дінө—Подоров Гавріл
Іван бригада ужаланінө.

Со, мыјкө увкнїтіс... Сарөбтіскөнкө неылын.
Кывзысам. Тыдалө, пөрөдісны пу. Матынөс-нын.

— Іва-а-н!—горза вылө чатөртчөмөн.

— У-у-у-у!—кылө воча.

Тужнымӧс пощисны кујлыс волӧм керјас. Со, Мiхaил Иванӧвич да Ваҥа Карманов,—ӧтiыс зыр-гогинӧн воӧӧ пудiнсӧ, мӧдыс—увјысӧ.

Шужга вылын Антон Карманов да Саҥа Желохина муртса тыдыштӧны ыжыд пудiн дорын: најӧ пӧрӧдӧны сывтырја гiгант-пожӧм.

Вескыдладорын укнiтiс, ращкӧдчiгтыр, тӧв-нырӧн зушкысiс пу. Сесга лӧныс. Тажӧ Гаврил Иван да Опон Карманов—бригадiр да парторг—пӧрӧдчӧны.

Шужга вылын i вескыдвылын, воҥын i бӧрын гымшыӧн пӧрласӧны пујас, укјӧдлӧ ужлӧн кыпыд горыс, гажа гiмфонјаыс.

Кыксо километр сајсаҥ локтӧмаӧс пӧс сӧлӧма јӧз—томӧс i збојӧс,—медым асланыс уж приме-рӧн кыпӧдны да ѳзјӧдны мукӧдӧс, ловҥӧдны быд учасокӧс да кварталӧс ударнӧј ужӧн, от-савны вӧрпунктлы петны жужыд прорывыс. На воҥын сулалан могсӧ бура гӧгӧрвоӧмӧн ужалӧ бригада, пунктӧ став вынсӧ i самсӧ, шенҥӧдӧ ас ужнас быдӧнӧс, кодi азҥылӧ најӧс мыр дорыс.

— да, тајӧ збылвылӧ кос,—шуиc Тараканов јорт, уж вылӧ виҥӧдiг.—Тазi-кӧ быдӧн ужалис-ны, вӧрлеҥан программаыд ѳнӧҥ тырис-нин.

Минут дас бригадакӧд беседујтӧм бӧрын, Тараканов јорт леччiс—термасӧ базаӧ партсобра-нiје вылӧ.

Топыда кутлӧны кiјас, ѳзјалан сiнјасӧн виҥӧ

дöны мöда-мөд вылö. Тöдчö најö виçöдöмын
ыжыд гордост асланыс ударнöй уж вöсна, ломçö
најö сінјасын возö ужавны көсјөм...

І вылыс јуралö налөн ударнöй уж, поткөдлö
јагсö пујаслөн пöрласөм.

Рытјавылыс партјачејкаса секретарсаң вајисны
запіска: „Осіповлөн бригада, тјан локтөм вылö
вочакыв пыçди, лептіс пöрөдчан öдсö 6,6 кубо-
метрöң, косасö 7 кубометр вöсна“...

— А ми кутам косасны 9 кубометр вöсна, —
шуис Опоң.

Сіјö луннас вöчисны 7 кубометрөн морт вылö.
Аскінас бригада вöчис 7,5 кубометрөн морт вы-
лö, сесса 8 кубометрөн, медбöрын кыпöдісны 9
кубометрöң.

Шыçöдіс буксірнöй бригадалөн волöмысыбса
вөрлеңысјасөс. Піңнысö јірісны кулакјас да на-
лөн агентјасыс бригада вылö, но колхозникјас
да честнöй öткаолысјас вöтчисны бригада бöрса,
кыпöдісны ужалан öдјассö, петкөдісны Ыбса
вөрпунктöс жужыд прорывыс.

Чорыд классöвöј тышын чужöны кубометрјас.
Јон косын шедö тырвермөм вөрфронт вылын.
І тајö косас медвоңынöс Антон Кармановјас,
Саңа Јелохінајас, Подоровјас, тајö косас мед-
воңынöс „Гöрд октабр“ колхозса да мукөд уна

даc бpигадaдaдaс, кoддaс сiддo вoнaс тьpтiснa ас-
сыныс кoсддoмдaссo сo пpoчeнт вьлo, a тaддo
знaтнoддo ддoддo, кoддaс ддoддo слaвaддoс ддoддo
ддoддo вьлo мьлo пaстa, стaлiнскoддo пoхoд пoмaсiг кeж-
лo вoчiснa мoрт вьлo 1200-1300 кyбoмeтpoн.

Антон Вaсiлддeвiч Кaрмaнoв oтнaсoн вoчiс 1300
кyбoмeтp, мьддoтa Кoмi oблaстддoн нeкyшoм вoддo
нeкoд eз-нa вoчлa.

И нaддo ужддoн кьлiс, дaддo вoддo кyтaс пaскьдa
кьвнa, слaвaддoсi чeстддoс, дoблeстддoс i гeрoддoствoддoс.

Кoмi Oбiспoлкoм бeрддo eкспoртнoддo сoвeшддoщa-
нiддe сeкi пpeмiрyддoтiс бyксiрнoддo бpигaдaддoс бьд
мoртoс лyнвьв кyрoртo бeсплaтнoддo мeстaддoсoн,
сь вьлo лeдiс 3000 шaддoт сoм, a Oбiспoлкoмлoн
пpeзидиyм нaгpaддoтiс пoчoтнoддo гpaмoтaддoсoн.

дoстoддoжддoс-o вoлiнa тaддo нaгpaдaсo нaддo? дa,
дoстoддoжддoс. Нaддo дoстoддoжддoс, oддo нaддo вoрфрoнт-
вьвсa гeрoддoддoс.

И нa пoвсьн мeдвoддoн Антон Вaсiлддeвiч Кaр-
мaнoв.

3

Ськьтьвкaрcа aepoдрoмддoн Антон Вaсiлддeвiч
кьпoддoс сьнoддo. Ськьтьвкaр пьддoддo кoкyлo
кoлiснa чeрaнвeз-yлiчддoс, iздoг кoрoб гьрcа
кeркaддoс. Ньeылддoн щьнaлiс вoрпiлiтaн зaвoд.
Сaддoвнa кyтiснa yлiч-квaдрaтддoс. Пaскaлo Антон

сінвозын помтөм вөр да пыдөстөм јенеж. Сык-
тыв ју пөлөн пукалысны сиктјас кыз сурө разө-
дөм керкајасөн.

Пропеллерсан лечыд төв швачкө чужөмас,
нешкө јурсыс шапкасө—лоі саядчыны стеклө
көзырок саяө. Лажкјалө уклад лебач, пөлынтчыв-
лас борд пөвнас, ыркнитлас сөлөмыс Антонлөн,
топыда кутчысөма бортјасас, полө усөмыс. Но
самолотыс он ус, топыда домалөма тасмаөн
пукалысөс. Лебө воҙө гордөј самолет Сыктыв
ју сортас вестті, аслас вынлы ескөмөн нуөдө
уклад лебачөс том пилот.

Тыдовтчис-нын Пустөш. Самолот кыщовтис
пуксан площадка вестөд. Антон өвтис кинас
выл керкајаслы, на дорын ветлыс поснидик јөз-
лы. Сөлөмыс оз-нын вөлі пов усөмыс. Чужөмыс
нимкода нумјалис. Оз кыв самолетлыс жургөмсө,
но нервјаснас кағалө, кызі сјјө поснидика тиралө
мотор ужалөмыс, пропеллер бергалөмыс.

Пукісны паскыд ерд вылө. Антон чеччө ка-
бинкаыс... Пыр-на лажкјалө кокулас муыс. Бостіс
ичөтік чемодансө да кајіс вөрпромхоз керкалан.

Антон Карманов локтис Крымса курортыс,
кытчө мөдыс-нын мөдөдлісны сјјөс вөрын удар-
нөја ужалөмыс.

Курортыс доктөм бөрын Тіма Антон котыр-
тис неыжыд бригада. Бостісны вөчны да кыскы-

ны 4000 кубометр ценној вөр. Пуктисны нѳмсö брѳгадалы „Борцы за лесоекспорт“.

Кыѳи і мукöд војасö, вылыс панѳс тыш експортној вөр вöсна. 1930-31-öд воын Антон Васѳлјевѳч вöчѳс 1058 кубометр, 1931-32-öд воын —1200 кубометр, 1932-33-öд воын—1300 кубометр, 1933-34-öд воын—1000 кубометр сажö-жö, і 1934-35-öд воын сѳјö бостѳс вöчны кујѳм норма ценној вөр.

Сорöн-нѳн петѳсны вөрö—октѳбр тöлыс помас. Колö вöлі суöдны мукöд брѳгадѳсöс. І Антон Васѳлјевѳч, öнѳ брѳгадѳр-ныршщѳк, ачыс кутѳс петкöдлыны медбур ужалöмлыс прѳмер. Сѳјö таво бара ужалö Саңа Јелохѳнакöд. Нѳјö öзјöдѳсны ассыныс брѳгадѳсö, медвоѳ вöлі петöны уж вылö, пырöны медсорöн, ужалöны медзіла, вöчöны медуна.

Аззöны брѳгадѳса шлѳнјас—Антон дѳнын дыша ужавны оз поѳ, колö зілны, медым лоны удар-нѳкöн. Вöчны кутѳсны брѳгадаын медбур јöзыс бѳд морт вылö 5,6 кубометрöн. Содны кутѳсны лыдпасјас, прöчентјас.

Но сöкыд вöлі ужавны таво. Унаыс дöзмылісны брѳгадаыс öткымын ужалысјас, грöзѳтѳсны пышјыны. Пöрöдчысјаслы лоѳ öктысны кујѳм квартал пастаыс, кыскасысјаслы бѳд кер дѳнö колö вöлі вöчны выл туј. Вöвјассö колхозыс сетѳс омöлжыкјассö, сесса тövбѳд лоѳ мырсыны турун тырмытöмöн—колхоз правлѳнѳе лѳбö дыр оз мöдöд турунсö, лѳбö мöдöдас сöдасöм ежөр.

Кыпавліс бригаадын відчөм. Шуагисны код-сурө:
— Пышјам вот бригаасыд... Сераләны ми
вылын...

— Мед колөкө Онтонис да Сандрөйс ужа-
ласны...

Кор-сурө і Антонлөн аслас услі сөлөмыс. Оз
надејтчы вөлі аслас вын вылө, јөзөс котыртны
самлун вылө. Оз кыв сјјө лок сорнјассө, оз
вермы бура віставны кывјөн. Пөсјывгыс ачыс
көсјылас еновтны бригаасө, но сөлөмыс оз мі-
рйтчы тајөн. Сјјө сетіс көсјысөм ордјыны став
бригадасө, лоны вөрпунктын медвоґа местаас.
А Антонлөн көсјысөмыд—закон. Сјјө оз куж
вежлавны срокјас.

Но ез сетчы сөкыдлы, пінсө курччөмөн муніс
воґө, кыскіс ас бөрсаыс бригаасө. Пуксисны
тышкасан лунјас. Бригадаса медбур јөзкөд өт-
лаын Антон Васілјевіч кутіс тышкасны бригаа-
ын чорыд дісціпліна вөсна. Өті-мөдөс лоі чірышт-
ны, топөдыштны гортас щөкыда леччылөмыс,
уж вылын дыша вөрөмыс, уж вылө дыр петтө-
мыс. Антон кор вісталөмөн, кор запіскајасөн
ышөдө бригадаса шьенјасөс бура ужалөм вылө,
відө лодырјасөс да прогулшщікјасөс. А уж вы-
лын—ачыс медвоґын, петкөдлө медбур пример.

Буржыка кутіс мунны бригаадын уж, содны ку-
тісны кубометрјас. Бригада кіө воіс кык знамја—
пөрөдчөмыс да подвозкаыс. Ловґисны ужа-
лысјас—гордостыс кыптис налөн асланыс брига-
да вөсна, асланыс бригадир вөсна.

Сыктыв рајон вөрлеҙөмын кыссө медбөрын. Антон гижө: „Меным щөщ јанзім став рајон вөснаыс. Öд быд во-на вөлімө медвозынөс, а таво кыссам зік бөжын“...

Кор јөзөдісны вөрлеҙөм завершітөм куға двухдекаднік, Антон Карманов петіс бригада воҙө да висталіс:

— Март 28-өд лун кезлө көф кызі, а колө тыртны ассыным план. Сөгласөс абу ті јешщө јонжыка зелөдчывны, јешщө зілжыка ужавны...

Бригада пөшти став гөлөсөн вочавісіс аслас бригадірлы:

— Сөгласөс!..

— Тыртам!..

— Сөгласөс абу ті план тыртөм бөрын колччыны буксірујтны бөрын кыссыс колхозјасөс, меым петкөдны прорывыс вөрпунктөс ҙоннас?

— Сөгласөс!..

— Колччам!..

Кын јісө вөлі чегөма. Антон Карманов петіс венысөн не сөмын кызі медбур ударнік, но-і кызі бригадір.

Нөшта јонжыка пансіс тыш быд кубометр пөрөдөм да кыскөм вөсна. Антон мукөд дырјыс шапкатөг, вөнтөг, дөрөм кежыс ужалө, воро-чајтө гырыс керјас, шурсјө зыр-гогінөн, оз леҗ шојччыны Саңаөс, мед ескө регыджык тыртны көсјысөм. Сещөм-жө јар сөлөма, кыз і пыр, Антон Васильевич бөрја лунјаснас весіг омөлтчыштіс, рытјасын ешажык кутіс сорнітны. Но

асывнас чеччө пемыдын-на, чуксалө Саңаос, ужалысјасос, і сојыштөм бөрын—термасөмөн—јагө, гырыс пујас дорө.

Март 28-өд лунө бригада сетіс ВКП(б) Крајкомса секретар *Комторін* јортлы победнөј рапорт да план тыртөм бөрын колччіс буксірутны бөрын кыссыс колхозјасос. Антон Карманов, Сана Јелохіна, Н. Јарков, А. Желев, П. Тріфанов да мукөд вөчісны морт вылө 550-600 кубометрөн ценнөј вөр—тыртісны сезонса нормасө 250—300 прөцент вылө, бригадаыс петіс вөрпунктын медвоzza местаө.

І тани вылыс Антон Васіљевіч Карманов, вөрфронтвывса медбур вөрлезыс-мастер, лоі медвозын мунысөн, медбур бригадирөн. Областнөј преміалнөј комиссіја таыс премірујтіс сіјос імјаннөј часіөн да наградітіс почотнөј грамотаөн.

4

Косынғи деҕинкаөн быдміс Антон Васіљевіч. Ез вөв шуда сылөн бағтөм олөмыс. Ічөтысан лоі ужавны вөрын: воzжык кыскасны, сесса пөрөдчыны. дасквајт арөсөн сіјө вөчіс-нын вөр верстө јөзкөд радыс.

— Таыс лоө настөјашщөј вөрлезыс, — шуалісны сы јылыс вөрлезыс мастерјас.

Но ез удајтчы сылы тырвыјө петкөдлыны асө медвоzza онас: волпас бердө доріс сөкыда

вісмём (менингит—воспаление мозговой оболоч-
ки). Кујім тōлыс чōж томінік Антон вісіс, ез вермы
петавны керкасыс... І өті асылō мыјлакō ез кыв
мамыслыс чукōстōмсō... Вісōмыс сылыс бостіс
meddona Һервсō—кылōм. Сōкыд пасōн сы вылō
vodіс пелтōммōм. Но Антон Васілјевіч, вōлі том.
Сіјō ез кōсјы усны сōлōмнас, сетчыны шоглы.
Өтітор вылō сылōн вōлі наҺеја—Антон Һеуна
грамотнōј: сіјō вермас гіжасны, сорнїтны гіжō-
да кывјōн.

Тазі течсіс олōмыс Антон Васілјевіч Карма-
новлōн. Немыс кежлō сіјō колі пелтōмōн.

Вісōм бōрас, 1927-ōд воын, Антон вылыс му-
ніс вōрō пōрōдчыны. Тајō онас вōчіс 400 ку-
бометр. Вōр ужын сіјō аззіс аслыс места. Сам-
мыны кутіс тōдмавны пујас, налыс качествосō,
браклунсō. Бōрынжык велалі тōдны пулыс пыщ-
кōссō: пуктас морōссō шујга бокнас пу бердō
да клонгас чертышкōн. Һервнас кутіс чувствујт-
ны пусō—сіс алы Һонвіҫа сіјō. Тазі Антон Кар-
манов кыптіс пыр воҫō і воҫō, лоі медбур вōр-
леҫыс-мастерōн.

Антон Кармановлōн упорствоыс, аслас вынлы
ескōмыс сетісны верманлун петны Сōветскōј стра-
наса знатнōј јōз пōвсō, сіјōс кутісны тōдны Вој-
выв крај паста, кызі медвоҫа тысачнїкōс, кызі
медбур вōрлеҫыс-мастерōс.

...Сōлōмōҫыс јїҫісны Антон Васілјевічлы ста-
хановскōј совешщанїе вылын *Сталин* јортлōн
вісталōм мудрōј кывјасыс. Унаыс лыдҫывліс

речсö ужалысјас водöм бöрын, куз војјасын мөв-
паліс быд кыв вылын, корсіс туж, кызі ескö сы-
лы петкөдлыны ассö, мыјөн вочавіңны дона вожд-
кывјас вылө. Рытјасын віставліс Сталін јорт
сорні јылыс вөрлезысјаслы.

Антон Васілјевіч Карманов лыддö газетјас,
політическөј да художественнөј література. Сіјö
пызан вылын „Вопросы ленинизма“. Возмөстчыс
корреспондент областувса газетјасын, сіјö гіжö
вөрпункт уж јылыс, аслас бригада јылыс, пет-
көдлө печат пыр ужын бур резултатјас, јуксö
аслас уж опытөн, ердөдало тырмытөмторјас. Пја-
тілетка војас быдтісны да воспитайтісны Антонöс
не сöмын кызі вөрлезыс-мастерöс, но і кызі об-
ществєннїкöс.

Вождлөн кывјасыс волнужтісны сіјöс асланыс
вескыдлунөн да жужыд пыщкөснас. Војјасын
мөвпаліс: „Тайö војасас областын 1000 кубомет-
рөн вöчлісны сöмын кымынкö морт... Оз-өмөј
поз тайöс пöртны массөвөј двїженїеö,—мед сурс
кубометр вöчісны да кыскісны сојас, сурсјас..
Öд ованы лоі збылыс лөсыджык да гажажык.
Асным лөсөдім сіјöс, асланым вынөн да самөн.
Јещö лөö долыджык, кутам-кө вöчны ун-
жык“.

Бергалісны јурын выл мөвпјас, сін војас ве-
раліс „Правдаыс“ азылөм *Стахановлөн* порт-
рет, коді ізшом перјöмын вöчö „чудесајас“.
„Вермам-öд і мі вöчны чудесајассö асланым вөр-
јагјасын, сöветскөј комі муын“.

Баракын быдөн уҙоны. Антон чуксалис ассыс медбур жортјассо—Петя Желевос да Сапа Јелохинаос. Ічотік лампа дорө копыртчисны кујим жур. Ывлаын скорыс шуғлаліс војтов. Шувгісны гырыс пожомјас, пушкыра козјас... Кымынкө лун мығті „Вөрлезыс“ газетын петіс Антон Кармановлөн ыжыд портрет, а улас пісмө:

„Стахановскөј совешщаніе вылын *Сталин* жортөн вісталөм реч вылө вочакыв пыдді, ме көсјыса тавоса сезонын вөчны 1000 кубометр вылын качества вөр да чуксала ме бөрсә вөтчыны Комі областыс став вөрлезысјасос“...

А нөшта кымынкө лун бөрын Удорасаң і Печерасаң, Јемвасаң і Кулөмдинсаң, Комі областса быд рајонсаң, быд вөрпунктсаң да участоксаң лебісны телеграфнөј сутугајасөд областувса газетајасө да Антон Карманов ним вылө дасјасөн телеграммајас сурс кубометр вөчны көсјысөмјасөн. Телеграммајасө кырымалөны өтка вөрлезысјас, кымынкө морта группајас, весіг зон бригадајас.

Антон Васілјевіч воғмөстчөмөн паскаліс тысачнікјаслөн двіжеңіе став Комі област паста, вужіс Војвыв крајө, восковтіс Сөветскөј сојузса мукөд рајонјасө.

Тақі вочавіқисны вөрфронтвывса ударнікјас Сталин жорт вісталөм вылө.

...Вылыс міјанөс кышалөмаөс сіс коф вескыд, мачта коф куз пожомјас. Вылө кыпөдөмаөс најө ассыныс туганјасө, сузөдчөны јенежө. А јене-

жыс сез-сез, ыпјалö зарңиа чутјасöн—југыд ко-
зувјасöн. Војса лöң аслысног кылыд. Жужыд
јагöд, төвса тужті вöлөн мунигөн, те кажітчан
ічөткөн, муртса төдчанаөн. Но тајö сöмын ка-
жітчө. Мортлөн сузчө выныс вермасны багатыр-
пожөмјаскөд, путкылавны најös, течны бунтјасө,
шыблавны јуö. Најö кывзысöны морт кілы, сі-
јö вынлы да самлы.

Јарвывсаң Антон Карманов бригадаöз кујим
кілометр. Сöкыда муно вöвным сöмын-на вöчөм
тујöд. додным крукаслө мырјасө, пөрөм пујасө.
Пујас костөд тыдовтчіс бі чут. Вужім жужыд
кырја Тыбју.

Вылыс ме аззыса аслам медбур другкөд—Ан-
тон Васілјевіч Кармановкөд. Колан во кымыныс-
мі уэлім öтлаын, куз рытјасын гіжасөм вылө-
візлім зөң тетрајас, гажөдчылім кыпыда гудö-
касөм улө. Сін возө воіс сылөн лунса зіл ужыс,
рытјасын јөктөмыс, гажа серамыс. Тулыссаңыс-
нін ег аззыв сіјös. Сек воліс Сыктивкарö. Мај
первој луно корі гөстітны. Унатор јылыс сор-
нітім тајö ыжыд празнік луннас.

І вот ме бара сы дорын... Нїмкодасан чужö-
мөн чолөмалö менö Антон Васілјевіч. Кутлам мө-
да-мөдлыс кіјас, сералам. Ыжыд самөвар дорын
казтылам сорніјас. Пукалöны Пета Желев, Саңа
Јелохіна да мукөд ударнікјас. Пызан вылын кө-
лач, јежыд һаң, кампет, сахар. Јуам „в наклад-
ку“. Öд öні мїјан быдторјыс ем, позö сојны-
јуны чөскыда, овны долыда, ужавны бура.

— да, Павел Андрејевич, — висталö Антон, — та-
во ме көсја воöдчыны даc сурс кубометрöз.

10.000 кубометр! Öд сылы сöмын-на 25 арöс.
Сижö, тащöм жебынзи морт, кодi ыжыд пожöм
вöчигөн муртса тыдыштö, даc воөн вöчöма матö
даc сурс кубометр!

I тажö скромнöй геројыс пукалö мекöд орччөн,
поснiа ыылалöмөн јуö стöканыс пöс чай, вiчöдö
менам вом вылö. Топыда кутла пельпомöдыс Ан-
тонöс. Ставным гораа сералам.

...Антон Кармановлөн бригада пемыднас-на сув-
тiс пöрöдчыны. Бригадiркöд орччөн ужалöны
Петр Нiколајевич Желев да Александра Иванов-
на Желохiна.

Најöс Антон Карманов ужыс торјöдны неку-
щöма оз поз. Пета Желев кымынкö во чöж-нин
ужалö вöрын Антонкöд орччөн, велöдчö сылыс
вөрлезан мастерствоö. Сижö, кычi i Антон, бура-
нын кужö вöчны пiла, ужалö öдјö, самөн. Саңа
Желохiна—медматыса друг Антон Василјевичлөн.
Сы дiнын Саңа ужалö 1930-öд воган. Ужалö сi-
жö мужикјаскöд радыс: пöрöдчö, вундасö, кыр-
сысö. Сöветјас областувса X-öд сјезд вылын
Желохiна јортöс бөрјiсны Обiсполкомса шленö.
Ставнысö најöс вөрлезöмын ударнöй ужыс уна-
ыс-нин премiрујтлiсны, наградитавлiсны почотнöй
грамотајасөн.

Јагö ме мунi щöщ. Меным окота вöли вылыс-
вiчöдлыны најö уж вылö, тöдмавны ужсыс быд
процесс. Мукöд војасö Карманов ужавлiс пара-

өн дај прѣстѣј пілаѣн. Таво котыртѣма сквоз-
нѣј бригаада, пѣрѣдчѣмыс мунѣ ѳвеноѣн.

Лучковѣј пілаѣн Антон пѣрѣдѣс пожѣм. Сесга
орѣдѣс кыклатѣ да мунис мѣд пу дорѣ. Сек костѣ
тѣ Петыр да Саѣа вољѣны да увјѣны керјас.
Нѣшта ем лыс сотыс. Сылы мукѣд дырјыс от-
сасѣ щѣщ Јелохѣна. Бригадаын нѣшта ем навал-
щѣк да свальщѣк. Вѣрсѣ катѣшщѣѣ кыскалѣны
кујѣм вѣлѣн. Нѣкущѣм разрыв абу. Артмѣ ас-
лыспѣлѣс конвейжер: мыр дорсаѣ—катѣшщѣѣѳ
вѣр вѣчѣм да кыскѣм мунѣ орјавлытѣг. І быд
мортлѣн ужыс арталѣма сѣѣі, мед нѣкод весшѣ-
рѣ ез сулав лѣбѣ ез кољчы бѣрѣ.

Со і талун Антон Васѣлјевѣч, гѣжса пѣнжак ке-
жыс, вољѣ пу дѣнсѣ черѣн, тѣдмалѣ пулыс ту-
јанлунсѣ да пѣрѣдѣ. Сесга термасѣмѣн мерајтѣ
да орјѣдлѣ. Сѣјѣ зев регыд освоѣтѣс лучковѣј пі-
ла. Поснѣ да шѣркоѳ вѣр вылын сѣјѣн ѣдјѣ по-
ѳѣ вундасны. А Петыр зыр-гогѣнѣн шурсјѣ дѣн
керсѣ, сек костѣ Саѣа черѣн вѣчѣ јыв керјѣ
пролыска, пыр муниг мозыс сѣталѣ увјас. Бѣр-
саѣныс-жѣ увјассѣ чукѣртѣны да сотѣны—гоз-
мѣдлаын кыпалѣ сѣд щын.

Вѣвјас, кынѣмѣѳыс вѣјалѣгтыр, воглалѣны вѣ-
чѣм керјас дорѣ, Парфенов јорт, кыскасысјас
отсѣгѣн, течѣ доѳѳѣ керјас, і јагыс тырѣ кыс-
касыс нывбабајас лечыд гѣлѣсѣн, кодјас горзѣм-
нас „отсалѣны“ вѣвјаслы петкѣдны туј вылѣ сѣ-
кыд кер доѳјас.

Најѳ уж вылѳ виѳѳѳѳ, окота аслыѳ щѳщ сувт-ны орчѳн да ужавны на моз-жѳ ѳѳѳ да бура, пѳрлѳѳлыны мѳча пожѳмјас, вольсыны зыр-гогинѳн, увјысны черѳн. Налѳн ужыс быѳѳнѳс вермѳ ѳзјѳѳны вѳчны кущѳмкѳ геројскѳј поступок, кодѳ ескѳ мунѳс социалистѳческой рѳѳиналы пѳлза вылѳ.

Вѳрын лунтыр оз орјавлы ужлѳн музыка. Сѳјѳ, кыѳѳ сѳнјас куѳа вѳр, паскалѳ јагјасѳ, ју сѳртјасѳ, сѳѳ сынѳѳѳ. Сѳмын рытја пемыѳнас пуксѳ пујас костын лѳн, кодѳс торкны секи некоѳнѳн оз вермы.

Антон Кармановлѳн бригаѳа пемыѳнас-нѳн локтѳ баракѳ. Пызан вылын выл гаѳетјас. Воѳма Комѳ Обкомса секретар *Гемѳчев* јортсан телеграмма, кодын сѳјѳ чолѳмалѳ медвоѳѳа тысячнѳкѳс, вѳрлеѳыс мастер Антон Кармановѳс.

Талун вѳчѳма морт вылѳ 14 кубометрѳн. Но Антон Васѳлјевѳч оз кѳсјы та вылын мѳрѳтчыны. — Регыѳ мунам гырысжык вѳр вылѳ,—шуѳ сѳјѳ,—сени кутам ужавны „Кроскот“ пѳлаѳн. І вѳчны мѳѳам не ещажык 18-20 кубометрыс. Кылан, Петыр, јонжыка сој, а то сурс кубометрыѳ оз артмы,—сералѳ ужын сајын Антон.

А 4-ѳѳ ѳеланка вестын пукалѳ тѳвса сеѳ'вој. Ташѳм-жѳ сеѳ'војыс і *Молотов* нѳма вѳрпѳлѳтан завод вестын, кѳнѳ ужалѳ орѳѳенѳносѳц *Васѳлѳј Мувѳнскѳј*. Антон Васѳлјевѳч мѳѳѳѳѳ сылы телеграмма да став вѳрлеѳысјас нѳмсан кѳсјысѳсетны сылы пѳлѳтѳм вылѳ уна-уна вѳр. Ез ло

весшөрө сылөн көсҗысөмыс. Тыгачникҗас радҗасө сувтисны-нын сурсҗас, төв шөрөҗыс на пыщкыс быд морт вөчис 600-700 кубометрөн.

— Гурс кубометрөн вөчам җик,—шуө Антон Карманов.

— Вөчам!—ескөмөн вочавіҗоны [Петя Желев да Саңа Желохина.

Воссасны јуҗас, зыкөн ызгыны кутас візыв ва Тыбју сортасҗасөд... Гартчөмөн сунласігтыр лебны мөдасны міча керҗас Сыктыв вомдорө... Тани щөщ лоө Антон Васілҗевич Кармановлөн вөчөм вөрыс... Пурҗаласны тајө керҗассө—кылөдасны Сыктыв куҗа, Ежва куҗа, Војвыв двіна куҗа, гаҗа Архангелскөҗ, гырыс заводҗасөҗ. Океанскөј карабҗасөҗ...

І кодыр Антон Васілҗевич вылыс кутас лебавны гордөј самолөтөн аслас ыжыд Сөветскөј страна вестті—тыдовтчасны сылы гырыс домнајас, ізшом шахтајас, нефт вышкајас, біа поездҗас, електростанціјајас, каналҗас, гаҗа да кыпыд карҗас... І горөдас сіјө жургыс пропельер сылөм улө:

— Со-өд менам странаыс! Мыј ыжда, кущөм озыр сіјө... І ставсө тајөс вөчөма асланым кіөн...

Сек нөшта вылө качөдчас самолет, вайөдас вөрлеҗыс Антон Кармановөс медыжыд да мед-

радејтана кар вестө, көні дона Ленинлөн мав-
золејыс, көні олө да ужалө великөј Сталин... I бос-
тас ылі Војвывса парма-јагјасыс доктөм вөрлеңыс-
ударник ассыс гөна шапкасө да, меліа нумјалиг-
тыр, кутас өвтны сїјөн—чолөмавны ставмувыв-
са революціјалыс столицасө — Москваөс, [Ста-
линөс...

Сыктывкар,
Феврал—1936.

Редактор — А. Чеусова.

Техн. ред. — М Шестаков.

Уполномоченный облита № 761. Издание № 25. Заказ типогр. № 423

Формат 82×110 $\frac{1}{32}$, 2 печ. листа, 20000 зн. в печатном листе.

Сдано в набор 2/III-36 г. Подписано к печати 10/III-36 г. тираж 3000 экз.

Типография УМП, г. Сыктывкар. Дом Печати

№ 5491

доныс 50 ур